

Međunarodna konferencija o nestaloj djeci „Čija djeca su nestala djeca?“

Organizator:
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
u suradnji s Centrom za nestalu i zlostavljaju djecu
Zagreb, 13. srpnja 2018.

Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet je u suradnji s Centrom za nestalu i zlostavljaju djecu 13. srpnja 2018. godine organizirao međunarodnu znanstveno-stručnu konferenciju o nestaloj djeci s nazivom „Čija djeca su nestala djeca?“.

Cilj konferencije bio je prikaz i rasprava o aktualnim spoznajama (znanstvenim i stručnim) i praksama u području nestanaka djece, kako u europskim državama, tako i u Hrvatskoj. Nestanci djece su veliki problem u suvremenom društvu obzirom na moguće ugroze prava djece koje mogu biti vezane uz pojedinačne okolnosti nestanaka. Premda je utvrđivanje broja nestale djece izuzetno kompleksan zadatak, organizacija Missing Children Europe navodi kako se na području Europe svake godine prijavi nestanak 250.000 djece, tj. jedna prijava nestanka djeteta svake dvije minute. Okolnosti nestanka djeteta mogu biti vrlo različite. Može se raditi o bjegovima djece iz obiteljskog doma ili institucija socijalne skrbi, kriminalnim otmicama, roditeljskim otmicama (u smislu pravnog skrbništva nad djetetom), djeci bez pratnje (što je naročito značajno u kontekstu migracijskih kretanja) te djeci koja su nestala iz nekih drugih razloga. Većina navedenih okolnosti stavlja nestalo dijete u brojne rizike, kako za fizičko zdravlje i dobrobit, tako i za mentalno zdravlje i generalnu dobrobit djeteta. Opseg rizika kojem je nestalo dijete izloženo nalaže važnost ozbiljnog pristupa u kreiranju politika i praksi u adresiranju ovog problema.

Ova konferencija je ujedno i završna konferencija projekta Europske komisije „116 000 Hotline for Missing Children Croatia“ (JUST//RDAP/AG/0116/8830). Nositelj projekta je Centar za nestalu i zlostavljaju djecu, a partneri su Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.

Različite aktivnosti projekta bile su strukturirane u nekoliko radnih paketa:

1. Osnaživanje kapaciteta besplatne telefonske linije za nestalu djecu 116 000
2. Edukativne aktivnosti utemeljene na znanstvenom i istraživačkom radu
3. Poboljšanje suradnje relevantnih dionika na nacionalnoj i međunarodnoj razini
4. Osvještavanje javnosti o problemu nestale djece i dostupnim uslugama besplatne telefonske linije za nestalu djecu.

Tijekom konferencije sudionici su imali priliku čuti rezultate nekih od brojnih aktivnosti koje su realizirane u okviru ovog projekta.

U radu konferencije sudjelovalo je oko 100 sudionika iz različitih državnih tijela i institucija, kao i iz različitih organizacija civilnog društva. Sudionici su organizaciju konferencije i kvalitetu sadržaja ocijenili visokim ocjenama (ukupna ocjena 4,5 u mogućem rasponu od 1 do 5).

Nakon što su prodekanica za znanost Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta, prof.dr.sc. Sandra Bradarić Jončić i predsjednik Centra za nestalu i zlostavljanu djecu, Tomislav Ramljak pozdravili skup, Gail Rego, predstavica međunarodnog udruženja za nestalu djecu, Missing Children Europe, održala je uvodno izlaganje u kojem je, nakon kratke prezentacije organizacije iz koje dolazi, predstavila rezultate istraživanja učinka javnih poziva u slučajevima nestanka djeteta. Pravobraniteljica za djecu, Helenca Pirnat Dragičević predstavila je perspektivu Ureda pravobranitelja za djecu u odnosu na problem nestale djece. Posebnu pozornost posvetila je javnom apelu koji je upućen medijima u odnosu na izvještavanje o slučajevima nestanaka djece, a u okviru prostora mogućeg unapređenja sustava izdvojila sljedeće aktivnosti: osmišljavanje preventivnih programa za djecu i mlade u cilju prevencije uzroka povezanih s pojavnošću nestanaka djece; osnaživanje stručnih radnika sustava obrazovanja, socijalne skrbi i zdravstva; jačanje kapaciteta telefona 116 000 za nestalu djecu; stvaranje uvjeta za uvođenje *Amber Alert* sustava; te jačanje profesionalne odgovornosti svakog stručnjaka. Prof. dr. sc. Ljiljana Mikšaj Todorović s Odsjeka za kriminologiju ERF-a, predstavila je ukratko projekt „Nestale osobe i načini traganja“ te posebno istaknula podatke o razlozima, motivima i okolnostima nestanaka djece u Republici Hrvatskoj. Ivana Zadro, voditeljica Službe za stručnu i infrastrukturnu podršku i unaprjeđenja rada pružatelja usluga Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku RH prikazala je rezultate analize bjegova djeca kojima se pružaju socijalne usluge smještaja i organiziranog stanovanja tijekom 2017. godine.

U drugom dijelu konferencije su inozemne gošće predstavile organizacije civilnog društva koje predstavljaju i podijelile iskustva svojih organizacija u području problema nestale djece. Tako je Ines Pavičić predstavila nevladinu organizaciju Astra koja u Srbiji od 2012. godine vodi pozivni centar za nestalu djecu. Osim temeljnih informacija o funkcioniranju pozivnog centra, izlagateljica je predstavila problem nestanaka novorođenčadi iz rodilišta te prikazala primjer dobre prakse u slučaju nestanaka djece u okviru migracijskih procesa. Maryna Lypovetska je prikazala funkcioniranje nevladine organizacije Magnolia koja je osnovana 2005. godine u Ukrajini te koja vodi pozivni centar za nestalu djecu. Izlagateljica je dala prikaz aktivnosti koje organizacija poduzima u slučajevima nestanka djece, kao i aktivnosti koje poduzima u svrhu poboljšanja vidljivosti pozivnog centra. Posebna pozornost posvećena je prikazu projekta koji se, u suradnji s novoosnovanom policijskom jedinicom za mlade, lokalnim pružateljima usluga za mlade i obrazovnim institucijama, provodi u Donetskoj regiji s ciljem prevencije nestanaka djece, posebice bjegova djece privremeno smještene u institucije državne skrbi na kontroliranom teritoriju Ukrajine. Elena Petsa je predstavila rad nevladine organizacije The Smile of the Child, koja od 1995. godine djeluje u području pomoći različitim kategorijama djece u riziku — djeci žrtvama nasilja, djeci sa zdravstvenim problemima, nestaljoj djeci te djeci koja žive u siromaštvu ili su u riziku od siromaštva. Riječ je o nacionalnoj organizaciji koja ima uspostavljenu institucionalnu suradnju sa svim relevantnim državnim tijelima i institucijama, kao i međunarodnim institucijama i mrežama skrbi za djecu. The Smile of the Child vodi pozivni centar za nestalu djecu (kao i pozivni centar za djecu i mlade), inicira pokretanje sustava Amber Alert Hellas, a na operativnoj razini ima tim za potrage i spašavanje, pruža logističku

i tehničku potporu te vodi mobilni operativni centar. Izlagateljica je također predstavila ciljeve i aktivnosti aktualnih projekata organizacije.

U trećem dijelu konferencije su prikazane aktivnosti MUP-a RH u odnosu na problem nestale djece. Tako je Marina Mandić, voditeljica Službe za odnose s javnošću MUP-a RH, predstavila postojeći sustav evidentiranja nestanaka osoba u Republici Hrvatskoj — Nacionalnu evidenciju nestalih osoba (NENO), pojasnila ovlasti objave osobnih podataka, profil nestale osobe i proceduru postavljanja i uklanjanja profila nestale osobe. Marko Pavić, policijski službenik Odjela maloljetničke delinkvencije i kriminaliteta na štetu mladeži i obitelji Uprave kriminalističke policije Ravnateljstva policije MUP-a RH, u svojoj je prezentaciji objasnio ulogu i značaj policije u poduzimanju mjera traganja za nestalom djecom. Također je prikazao policijske statističke pokazatelje za bjegove djece iz obitelji i ustanova socijalne skrbi, kao i broj prijavljenih kaznenih djela na štetu djece koja su moguće povezana s nestancima djece (protupravno oduzimanje slobode, otmica i oduzimanje djeteta).

Izv. prof. dr. sc. Mirela Župan i Martina Drventić, s Pravnog fakulteta u Osijeku predstavile su rezultate projekta „Prekogranično odvođenje i zadržavanje djece — hrvatska praksa i europska očekivanja“ čija se svrha odnosila na utvrđivanje načina postupanja nadležnih tijela u Republici Hrvatskoj u predmetima prekograničnih otmica djece s ciljem provjere korektnosti postupanja. Zaključno su istaknule kako opći podaci odgovaraju rezultatima na globalnoj razini te kako je uočena dobra praksa kod saslušanja djeteta. U kontekstu prostora mogućeg poboljšanja autorice su istaknule sljedeće točke, tj. pitanja: postojanje potrebe za uređenje obiteljske medijacije; trend odbijanja zahtjeva za povratom; problem dokazivanja obiteljskog nasilja kao osnove za odbijanje; te adekvatnost oslanjanja na mišljenje centara za socijalnu skrb o interesu djeteta. Dubravka Marušić iz Centra za nestalu i zlostavljaju djeću je predstavila rezultate kvalitativnog istraživanja koje je provedeno 2017. godine u svrhu dobivanja dubinskog uvida u iskustva i potrebe različitih dionika u sustavu brige o djeci bez pratnje u Hrvatskoj, a u okviru projekta „Djeca izbjeglice i migranti u Hrvatskoj“ koji je proveo Centar za nestalu i zlostavljaju djeću uz podršku Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku i u partnerstvu s organizacijom Save the Children. Na temelju rezultata istraživanja koji su dobiveni iz tri različite perspektive (stručnjaci, donositelji odluka i djeca bez pratnje) formulirane su tri razine preporuka za izgradnju kapaciteta u sustavu skrbi o djeci bez pratnje koje je izlagateljica predstavila.

U posljednjem dijelu konferencije, doc. dr. sc. Ivana Maurović i doc. dr. sc. Gabrijela Ratkajec Gašević s Odsjeka za poremećaje u ponašanju ERF-a, prikazale su rezultate kvalitativnog istraživanja bjegova iz odgojnih ustanova koje je provedeno s ciljem uvida u sveobuhvatno razumijevanje pojave bjegova mladih. Temeljem dobivenih rezultata, autorice zaključuju kako mladi bježe zbog osjećaja nezadovoljenih potreba te negativne percepcije uvjeta u institucionalnom tretmanu. Također, autorice ističu kako mladi prepoznaju vrlo mali broj zaštitnih čimbenika s ciljem prevencije bježanja te naglašavaju pozitivne aspekte iskustva bijega. Izv. prof. dr. sc. Valentina Kranželić, doc. dr. sc. Ivana Maurović i doc. dr. sc. Gabrijela Ratkajec Gašević s Odsjeka za poremećaje u ponašanju ERF-a, predstavile su preventivni program koji je utemeljen na rezultatima prethodno prikazanog istraživanja. Preventivni program naziva „Budi na sigurnom“ predstavlja originalni hrvatski preventivni program području bjegova i viktimizacije djece i mladih. Namijenjen je učenicima viših razreda osnovnih škola i korisnicima institucija socijalne skrbi za djecu s problemima u ponašanju i djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi, a dizajniran je kao poučavanje o samozaštitnim ponašanjima.

Autorice su predstavile temeljne značajke i aktivnosti programa. Kristina Krulić Kuzman i Tena Zalović iz Centra za nestalu i zlostavljaju djeću prikazale su rezultate komparativne analize *Child Alert* sustava u Europi temeljene na analizi dostupnih i dostavljenih podataka o određenim značajkama funkcionalnih sustava u europskim državama. Autorice zaključuju kako je *Child Alert* sustav izuzetno koristan alat u slučajevima nestanka djece. Kao glavne prednosti ovog alata autorice navode vrlo brzo širenje informacija, pravodobno i točno izvještavanje građana, osiguravanje brzog i učinkovitog odgovora, osiguravanje aktivnog sudjelovanja javnosti i dr. Najvažniji nedostatak ovog alata povezuju sa zaštitom privatnosti obzirom se radi o širenju osobnih informacija nestalog djeteta. Također naglašavaju kako je važno da se ovaj alat ne koristi prečesto kako se ne bi dogodilo da javnost prestane reagirati na njega. Posljednje izlaganje održala je prof. dr. sc. Irma Kovčo Vukadin s Odsjeka za kriminologiju ERF-a koja je predstavila dva istraživanja o vidljivosti telefonske linije za nestalu djeću 116 000. Prvo istraživanje provedeno je na uzorku hrvatskih građana s ciljem utvrđivanja vidljivosti postojeće linije za nestalu djeću. Rezultati ukazuju na izrazitu potrebu poboljšanja vidljivosti telefonske linije za nestalu djeću u Hrvatskoj. Drugo istraživanje provedeno je među nositeljima pozivnih centara za nestalu djeću u europskim državama s ciljem uočavanja dobrih praksi u poboljšanju vidljivosti linije za nestalu djeću. Rezultati pokazuju na nepotpuno zadovoljstvo vidljivošću linije za nestalu djeću u državama koje su sudjelovale u istraživanju, a autorica zaključno navodi cijeli niz preporuka za moguće poboljšanje vidljivosti ove linije.

Pripremile:
Prof. dr. sc. Irma Kovčo Vukadin
Dubravka Marušić